

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาศิลปะเป็นประเด็นที่สำคัญในการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ แต่ศิลปะที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมที่สร้างขึ้นภายหลังนั้นมีหลายรูปแบบ และวรรณกรรมล้อเลียน (parody) ก็เป็นศิลปะที่ถ่ายทอดความคิดและกลวิธีการนำเสนอจากวรรณกรรมต้นแบบมาสู่วรรณกรรมล้อเลียนซึ่งอาจมีเนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอที่เหมือนและแตกต่างจากวรรณกรรมต้นแบบ หากขยายความเรื่องศิลปะในแง่ของการล้อเลียนให้กว้างที่สุด อาจกล่าวได้ว่า การเลียนแบบ (imitation) ซึ่งเป็นเรื่องของศิลปะและเป็นการถ่ายทอดมรดกทางความคิดจากคนหนึ่งสู่คนหนึ่ง หรือรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง มรดกทางความคิดและวิธีการนำเสนอที่สืบทอดมาด้วยการเลียนแบบนั้นเป็นไปได้ในสองแนวทาง กล่าวคือ การดำเนินรอยตามหรือสวนทางกับชนบโดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ

วรรณกรรมที่สร้างขึ้นก่อน (previous text) อันเป็นต้นแบบโดยตรงหรืออ้อม จึงมีคุณูปการต่อวรรณกรรมล้อเลียนในด้านของการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ แต่ในอีกด้านหนึ่ง วรรณกรรมล้อเลียนสามารถกระตุ้นเตือนให้ผู้รับสารนึกถึงวรรณกรรมต้นแบบด้วยกลวิธีการนำเสนอและเนื้อหาที่เป็นวิวาทะ (dialogue) กับวรรณกรรมต้นแบบ อาจกล่าวได้ว่า ผู้สร้างวรรณกรรมล้อเลียนมักแฝงทัศนะเชิงวิจารณ์ได้เอาไว้ในงานสร้างสรรค์โดยที่คงลักษณะบางประการในวรรณกรรมต้นแบบเอาไว้แล้วเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอบางส่วน ทั้งความเหมือนและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวรรณกรรมล้อเลียนอาจมีนัยของการวิจารณ์ชนบในการสร้างสรรค์ที่ผู้ประพันธ์ไม่เห็นด้วยกับงานต้นแบบ อาทิ โครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสะท้อนสังคมในงานต้นแบบ หรือแม้แต่ในส่วนของรูปแบบที่นำมารองรับเนื้อหา เป็นต้น วรรณกรรมล้อเลียนจึงทำหน้าที่ไม่แตกต่างไปจากบทวิจารณ์ แต่โดดเด่นกว่าบทวิจารณ์ในแง่ที่เป็นการสร้างสรรค์ใหม่ในเวลาเดียวกันก็เป็นการวิจารณ์ไปด้วย วรรณกรรมล้อเลียนจึงควรแก่การศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

ในบางกรณี ผู้สร้างงานวรรณกรรมล้อเลียนอาจหยิบยืมกลวิธีการนำเสนอ รวมไปถึงเนื้อหาของวรรณกรรมต้นแบบและบริบทของวรรณกรรมต้นแบบมาเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัยของตนเอง ทั้งนี้ ในการล้อเลียนทั้งในแง่ที่เป็นการดำเนินรอยตามขนบของงานต้นแบบหรือในลักษณะที่สวนทางกับงานต้นแบบ เช่น การนำงานวรรณกรรมต้นแบบที่เป็นโศกนาฏกรรม (tragedy) มาสร้างใหม่ด้วยวิธีการของทราจิคอเมดี้ (tragicomedy) และละครเอพิกในรูปแบบที่แตกต่างจากงานต้นแบบหรือมีรูปแบบที่ไม่สามารถจัดให้เป็นโศกนาฏกรรมหรือสุขนานาฏกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดได้อย่างเด็ดขาด

การศึกษาวรรณกรรมในแง่ของอิทธิพลข้ามชาติมีความน่าสนใจในแง่ที่ทำให้เห็นถึงกระบวนการรับและถ่ายโอนเนื้อหาความคิดและรูปแบบระหว่างนักเขียนที่มีต่อกัน งานเขียนเรื่องหนึ่งสามารถเป็นแรงบันดาลใจทั้งในด้านของเนื้อหาและรูปแบบให้แก่นักเขียนคนหนึ่งสร้างสรรค้งานทั้งในแง่ที่คล้ายคลึงและแตกต่างไปจากงานเขียนที่มีมาก่อน

ในที่นี้ จะเห็นได้ว่า บทละคร แมกเบิร์ด (*MacBird*) และ *เดอะ ทรีเพนนี โอเปรา* (*The Threepenny Opera* [*Die Dreigroschenoper* ในภาษาเยอรมัน]) ล้วนมีองค์ประกอบในด้านของเนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอที่เลียนบทละครโศกนาฏกรรม *แมกเบท* (*Macbeth*) ทำให้สันนิษฐานว่าบทละครทั้งสองเรื่องดังกล่าวน่าจะได้รับอิทธิพลจากบทละครเรื่อง *แมกเบท* ของวิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare: ค.ศ. 1564-1616)

ในดินแดนเยอรมนีช่วงศตวรรษที่ 18 พระเจ้าฟรีดริชมหาราช (Friedrich der Grosse Preussen) แห่งปรัสเซีย ทรงได้รับการอบรมตามขนบวัฒนธรรมฝรั่งเศส ทรงตรัสและทรงพระอักษรเป็นภาษาฝรั่งเศส อีกทั้งยังทรงชื่นชมปราชญ์ชาวฝรั่งเศส และอูปถัมภวอลแตร์ (Francois-Marie Arouet Voltaire: 1697-1778)¹ ณ ราชสำนักเบอร์ลิน ยิ่งกว่านั้น พระเจ้าฟรีดริชมหาราชทรงนิยมชื่นชมวรรณคดีฝรั่งเศส และ "ดูแคลน" กวีและวรรณคดีภาษาเยอรมันอีกด้วย จึงไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่ค่านิยมในสังคมยุโรปสมัยนั้น คือ ผู้มีอันจะกินและมีการศึกษาจะต้องเรียน เขียน อ่าน และพูดภาษาฝรั่งเศสได้เป็นอย่างดี ภาษาเยอรมันเป็นภาษาของชาวบ้าน ฟังดูไร้การศึกษา ไม่โก้

¹ เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับวอลแตร์โดยผู้วิจัย

นอกจากนี้ ชเลเกล ยังเห็นว่า งานวรรณกรรมรวมทั้งวรรณกรรมวิจารณ์ของวิลันท์ไม่
 เผด็จและตรงจุดเท่างานวิจารณ์ของเลสซิง ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ริเริ่มทำให้เกิด
 การแข่งขันเปรียบเทียบทางวรรณกรรมในเยอรมนียุคศตวรรษที่ 18 อย่างแท้จริง²

เบรคชท์น่าจะได้รับอิทธิพลของเชกสเปียร์จากงานแปล เนื่องจากเขาไม่มีความเชี่ยวชาญใน
 การอ่านบทละครที่เป็นภาษาอังกฤษ³ ในกรณีของบทละครของเชกสเปียร์นั้น คริสตอฟ มาร์ติน วิลันท์
 ได้แปลบทละครของเชกสเปียร์ไว้ถึง 22 เรื่อง⁴ จะเห็นได้ว่า สังคมเยอรมันในช่วงศตวรรษที่ 18 ให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมอันรวมไปถึงวรรณคดีอังกฤษ เพื่อเป็นแนวปะทะและต่อต้านกระแสวัฒนธรรม
 ฝรั่งเศส ดังทัศนะของพรสวรรค์ วัฒนางกูร ที่ได้คัดมาข้างทำยนี้

(...) เลสซิงใช้วิธียกย่องความเป็นอัจฉริยะของเชกสเปียร์ เพื่อลดอิทธิพลของ
 วรรณกรรมฝรั่งเศส (...) ⁵

และ

(...) ส่วนเลสซิงใช้ละครเป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยอิทธิพลของละครและวัฒนธรรม
 ฝรั่งเศสที่ส่งผลกระทบต่อละครและวัฒนธรรมเยอรมัน (...) ⁶

การแปลงานของเชกสเปียร์นั้นมีมากจนมีคำที่ชาวเยอรมันมักจะเรียกเชกสเปียร์ว่า "เชกสเปียร์
 ของเรา" ("unser Shakespeare" ในภาษาเยอรมัน หรือ "our Shakespeare" ในภาษาอังกฤษ) ซึ่งจาก
 การเข้าถึงเชกสเปียร์จากงานแปลของเบรคชท์นั้นมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ของเขาด้วย แม้ว่าจะเป็น
 การรับอิทธิพลผ่านงานอื่นอีกทอดหนึ่ง เนื่องจากบทละคร *เดอะ ทริเพนนิโอเปรา* เป็นการนำบทละคร

² พรสวรรค์ วัฒนางกูร, *สองยุคแห่งวัฒนธรรมไวมาร์* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 13-14.

³ Projekt Gutenberg-DE, "William Shakespeare. Das Trauerspiel, vom Macbeth," translated by Christoph Martin Wieland. <http://gutenberg.aol.de/shakespr/macbeth.html> (8 Nov. 2000).

⁴ พรสวรรค์ วัฒนางกูร, *สองยุคแห่งวัฒนธรรมไวมาร์*, หน้า 31.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

เดอะ เบกการ์ส โอเปรา (The Beggar's Opera, 1728) ของจอห์น เกย์ (John Gay) มาดัดแปลงโดยที่จริงบทละครของเกย์เรื่องนี้ได้รับอิทธิพลของ **แมกเบท** มาตั้งที่วิทยานิพนธ์เรื่อง *The Dramatic Art of John Gay*⁷ ของ โรเบิร์ต เจอราด กูเลต์ (Robert Gérard Goulet) ได้ศึกษาไว้ และเบรคซท์ก็ได้รับอิทธิพลดังกล่าวมาอีกทอดหนึ่ง ดังที่จะได้วิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 3 ในด้านแก่นเรื่อง ชื่อเรื่อง ตัวละคร จาก ภาษา ดนตรี ฯลฯ

ส่วนในกรณีของการสำนวนนั้น ได้รับอิทธิพลจากเชกสเปียร์ทางอ้อมโดยการซึมซับผ่านสังคมอเมริกา กล่าวคือ งานของเชกสเปียร์ได้เข้าไปในสหรัฐอเมริกาพร้อมกับชาวอังกฤษที่อพยพเข้าไปตั้งรกรากในดินแดนใหม่ตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา

The stage history of Shakespearean performances at various periods and in various sections of the country supplies the core of the book, but among the many other topics covered are: the reading or ownership of Shakespeare by Colonials during the first century after the settlement; the citation of Shakespeare by Colonial and Revolutionary leaders; parodies of familiar passages from the plays in social and political satire; comment on Shakespeare in American magazines.⁸

บทละครทั้งสองเรื่องมีองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้ผู้อ่านคาดว่าผู้ประพันธ์ได้รับอิทธิพลจากบทละคร **แมกเบท** โดยนำมาดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัยและวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์ ซึ่งจะมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างไปจากบทละครต้นแบบ **แมกเบท**

⁷ Cf. Robert Gerard Goulet, "The Dramatic Art of John Gay," (A Dissertation submitted to the Department of Humanities in Partial Fulfillment of Requirements of the degree of Doctor of Philosophy, Brown University, 1969) ดู Brown University, "Brown University Thesis in English," <http://www.stg.brown.edu/resources/archivist/degrees/phd/phd-el.html> (29 Nov 2001).

⁸ Easther Cloudman Dunn, "SHAKESPEARE IN AMERICA," <http://www.scrib.com/ayer/shakespr/4400899.HTM> (3 Mar 2000).

ผู้ประพันธ์วรรณกรรมทั้งสองเรื่องนี้ได้หยิบยืมวิธีการจากวรรณกรรมต้นแบบเพื่อวิพากษ์วิจารณ์สังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัย ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 3 ผู้สร้างงานวรรณกรรมเพื่อล้อเลียนจำเป็นต้องมีความระมัดระวังและความละเอียดอ่อนในการสร้างใหม่นั้นด้วย ดังเช่นกรณีของบทละครเรื่อง *เดอะ ทริเพนนิ โอเปรา* ของ แบร์ทอลท์ เบรคชท์ เป็นการวิจารณ์วรรณกรรมต้นแบบ บริบทชนบของโศกนาฏกรรมอันเป็นลักษณะของบทละครเรื่อง *แมกเบท* ในสมัยของเชกสเปียร์ เบรคชท์ล้อเลียนโศกนาฏกรรมด้วยทฤษฎีละครเอพิค (epic theatre) นำเสนอตอนจบของเรื่องอย่างมีความสุข ซึ่งแตกต่างไปจากการจบแบบโศกนาฏกรรม เบรคชท์ทำให้เห็นว่าละครไม่มีพรหมแดนระหว่างโศกนาฏกรรมและสุขนาฏกรรม และชี้ให้เห็นว่าละครคือการแสดง มิใช่ภาพสะท้อนของชีวิตจริง ส่วนกรณีของการสันักเช่นเดียวกัน คือ เขียนบทละคร *แมกเบิร์ด* ขึ้นเพื่อบิดเบือนและล้อเลียนบทละคร *แมกเบท* โดยใช้รูปแบบชนบโศกนาฏกรรมแบบเชกสเปียร์มาทำให้น่าขบขันแบบโดยใช้การนำเสนอแบบทราจิคอเมดี้แทนที่การสร้างความรู้สึกลดหล่นอย่างโศกนาฏกรรม *แมกเบท* แต่ภาพเหล่านั้นกลับอ้างไปถึงบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ร่วมสมัยซึ่งมีทั้งส่วนที่ใกล้เคียงความจริงและแตกต่างจากความเป็นจริง

สิ่งที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น คือ วรรณกรรมล้อเลียนปรับเปลี่ยนวรรณกรรมต้นแบบจากโศกนาฏกรรมที่ยิ่งใหญ่ให้กลายเป็นทราจิคอเมดี้ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างในด้านของเนื้อหาและรูปแบบที่คงลักษณะเดิมของวรรณกรรมต้นแบบมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์วรรณกรรมล้อเลียน อันเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม การเมือง และกระแสวัฒนธรรมร่วมสมัยของการประพันธ์

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่มีมาก่อนประกอบด้วยรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ทั้งระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต บทความ หนังสือทั่วไป รวมไปถึงตำราทางวิชาการ จากการสืบค้นรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ในประเทศไทยและต่างประเทศพบว่าม้งงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมไม่มากนัก

วิทยานิพนธ์ของปีลันธน์ จันทิมภา เรื่อง *การสร้างสรรคืบละครตลกของเลสซิง (Die Schaffung der deutschen Komödie durch Lessing)*⁹ เป็นการวิเคราะห์กระบวนการสร้างบทละครตลกของเลสซิง นักประพันธ์ชาวเยอรมัน ซึ่งสามารถปรับใช้กับบทละครล้อเลียนเรื่อง *เดอะ ทรีเพนนี ไอเปรา* และ *แมกเบิร์ต* ได้

วิทยานิพนธ์ของ Robert Gérard Goulet เรื่อง *The Dramatic Art of John Gay*¹⁰ ศึกษาในแง่ของการรับอิทธิพล เพราะพิสูจน์ให้เห็นว่า บทละครเรื่อง *เดอะ เบกการ์ส ไอเปรา* ของจอห์น เกย์ซึ่งเบรคซท์ได้นำมาดัดแปลงเป็น *เดอะ ทรีเพนนี ไอเปรา* นั้นได้รับอิทธิพลจากบทละคร *แมกเบท* ของเชกสเปียร์ วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้จึงยืนยันและชี้ให้เห็นอิทธิพลที่ *แมกเบท* มีต่อ *เดอะ ทรีเพนนี ไอเปรา* โดยผ่าน *เดอะ เบกการ์ส ไอเปรา* ของจอห์น เกย์

วิทยานิพนธ์ของ Ingerborg Gievers Fahns เรื่อง *A Comparative Study of Aristotle's Theory of Tragedy and Bertolt Brecht's Theory of Drama*¹¹ ซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบทฤษฎีละครโศกนาฏกรรมของอริสโตเติลในสมัยกรีกกับทฤษฎีการละครสมัยใหม่ของเบรคซท์ งานวิจัยของ Fahns จึงมีประโยชน์ต่อการศึกษาวិเคราะห์บทละคร *เดอะ ทรีเพนนี ไอเปรา* ในแง่ที่เบรคซท์สร้างทฤษฎีที่ค้านกับแนวคิดเกี่ยวกับโศกนาฏกรรมของอริสโตเติลด้วยทฤษฎีละครเอพิคซึ่งปรากฏในบทละคร *เดอะ ทรีเพนนี ไอเปรา*

ในส่วนของตำราเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมล้อเลียนเสียดสี อาทิ *Zwischen Satire und Utopie* ของ Reinhold Grimm และ Walter Hinck¹² ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการเสียดสีกับ

⁹ ปีลันธน์ จันทิมภา, "การสร้างสรรคืบละครตลกของเลสซิง (Die Schaffung der deutschen Komödie durch Lessing)," (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522)

¹⁰ Brown University, "Brown University Thesis in English," <http://www.stg.brown.edu/resources/archivist/degrees/phd/phd-el.html> (29 Nov 2001).

¹¹ Ingerborg Gievers Fahns, "A Comparative Study of Aristotle's Theory of Tragedy and Bertolt Brecht's Theory of Drama," (A Dissertation submitted to the Department of Humanities in Partial Fulfillment of requirements of the degree of Doctor of Philosophy, The Florida State University, 1979)

¹² Reinhold Grimm, and Walter Hinck, *Zwischen Satire und Utopie* (Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1982)

อุดมคติในด้านที่ว่า การเสียดสีเพื่อสร้างอุดมคติที่พึงปรารถนา ส่วน *Modern Satire*¹³ ซึ่งมี Alvin B. Kernan เป็นบรรณาธิการ เป็นทฤษฎีการเสียดสีสมัยใหม่ และ *Satirical Sketches*¹⁴ ซึ่งแปลโดย Turner เป็นการศึกษาถึงโครงสร้างการเสียดสีซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

เนื่องจากในช่วงทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาถึงความเหมือนและความต่างระหว่างวรรณกรรมล้อเลียนและวรรณกรรมตลกโดยทั่วไป มีการแยกวรรณกรรมล้อเลียนออกจากการเสียดสี ดังที่เราจะเห็นได้จากงานวิจัยของ มาร์กาเร็ต เอ. โรส (Margaret A. Rose) นักวิจัยผู้นี้ได้ศึกษาค้นคว้าในส่วนของวรรณกรรมล้อเลียนมาอย่างต่อเนื่องทั้งในแนวลึกและแนวกว้างมากกว่า 3 ทศวรรษ ตำราเชิงทฤษฎีที่สำคัญที่นักวิจัยผู้นี้ได้สร้างไว้ คือ *Parody: Ancient, Modern and Postmodern*¹⁵ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของวรรณกรรมล้อเลียนตั้งแต่สมัยกรีกจนถึงปัจจุบัน *Parody/ Meta-fiction: An Analysis of Parody as a Critical Mirror to the Writing and Reception of Fiction*¹⁶ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและการรับวรรณกรรมล้อเลียน

รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ในประเทศไทยทั้งที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ยังคงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นสำรวจและรวบรวมข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่เป็นการวิเคราะห์งานของนักประพันธ์เพียงคนเดียวยังมีปรากฏอยู่บ้าง แต่การวิเคราะห์เปรียบเทียบวรรณกรรมล้อเลียนมีอยู่น้อย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีคุณูปการต่อวงการการศึกษาวรรณกรรมล้อเลียนในแง่ที่เป็นตัวอย่างที่บุกเบิกแนวทางในการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาวิจัยวรรณกรรมล้อเลียนและวรรณกรรมที่สร้างอารมณ์ขันได้พัฒนาต่อไปได้อย่างกว้างขวาง

บทความวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมล้อเลียนในสังคมไทยพบจากจากบทความเชิงวิชาการของเจตนา นาควัชระ ชื่อ "Parody as Translation" ใน *Comparative Literature from a Thai*

¹³ Alvin B. Kernan, editor, *Modern Satire* (New York : Harcourt Brace Janovich, 1962)

¹⁴ Turner, *Satirical Sketches* (Hammondsworth, Middlesex: Penguin, 1961)

¹⁵ Margaret A. Rose, *Parody: Ancient, Modern and Postmodern* (1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1993)

¹⁶ Margaret A. Rose, *Parody/ Meta-fiction: An Analysis of Parody as a Critical Mirror to the Writing and Reception of Fiction* (London: Croom Helm, 1979)

*Perspective*¹⁷ เป็นบทความที่ชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงและแตกต่างระหว่างวรรณกรรมล้อเลียนไทยกับตะวันตกในด้านของวรรณศิลป์และทัศนวิจารณ์ที่มีต่อสังคม นอกจากนี้ยังนำเสนอปัญหาในการแปลวรรณกรรมล้อเลียนซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากแม้ในภาษาเดียวกัน

บทความวิจัย “การประสานแนวคิดตะวันตกเข้ากับภูมิปัญญาไทยในผลงานวิชาการ ‘Towards Home-Based’ ของศาสตราจารย์ ดร. เจตนา นาควัชระ”¹⁸ ของพรสวรรค์ วัฒนางกูร เป็นการวิเคราะห์และวิจารณ์บทความวิจัย “Parody as Translation” ของเจตนา นาควัชระที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

แม้จะมีการสร้างวรรณกรรมล้อเลียนและวรรณกรรมที่สร้างอารมณ์ขัน แต่การศึกษาวรรณกรรมล้อเลียนในรายละเอียดนั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก สาเหตุที่การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมล้อเลียนไม่เป็นที่แพร่หลาย คือ

ประการแรก เนื่องจากทฤษฎีของวรรณกรรมล้อเลียนมีความลึกซึ้ง มีรายละเอียดมาก อันจะส่งผลให้วรรณกรรมล้อเลียนมีความคาบเกี่ยวและเหลื่อมล้ำกับทฤษฎีวรรณกรรมเสียดสี สุขนาฏกรรม และทฤษฎีอารมณ์ขันอยู่ ซึ่งในบางกรณีก็ยากแก่การจำแนกและอธิบาย

ประการที่สอง วรรณกรรมล้อเลียนอ้างอิงถึงบริบทของประวัติศาสตร์สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยที่วรรณกรรมล้อเลียนอ้างอิงถึง เป็นสังคมร่วมสมัยหรือสังคมในประวัติศาสตร์ซึ่งอาจทำให้สามารถเข้าถึงวรรณกรรมล้อเลียนแต่ละชิ้นได้อย่างลึกซึ้งนั้นเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก

ประการที่สาม การศึกษาทฤษฎีดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการศึกษา ดังในกรณีที่เราเห็นได้จาก มาร์กาเรต เอ. โรส (Margaret A. Rose) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้เนื่องจากได้มีการศึกษาวรรณกรรมล้อเลียนอย่างต่อเนื่องมาประมาณ 3 ทศวรรษดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เราจะเห็น

¹⁷ ดู Chetana Nagavajara, *Comparative Literature from a Thai Perspective* (Bangkok: Chulalongkorn University, 1996), pp. 247-263.

¹⁸ พรสวรรค์ วัฒนางกูร, ใน “การประสานแนวคิดตะวันตกเข้ากับภูมิปัญญาไทยในผลงานวิชาการ ‘Towards Home-Based’ ของศาสตราจารย์ ดร. เจตนา นาควัชระ,” *ภาษาและหนังสือ*. 30 (2542): 95-107.

ได้ว่า กว่าจะสามารถสร้างนักทฤษฎีวรรณกรรมล้อเลียนได้แต่ละคนนั้นกินเวลานานและมีจำนวนน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาวรรณกรรมล้อเลียนในยุคก่อน

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของวรรณกรรมต้นแบบ เรื่อง *แมกเบท* ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ กับวรรณกรรมที่แต่งขึ้นล้อเลียน *แมกเบท* คือ *เดอะ ทรีเพนนิ โอเปรา* ของ แบริทอลท์ เบรคซท์ และ เรื่อง *แมกเบิร์ด* ของ บาร์บารา การ์สัน ทั้งในส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่าง รวมทั้งอิทธิพลที่ทั้งเบรคซท์ และการ์สันได้จากวรรณกรรมต้นแบบมาปรับเปลี่ยนในงานของตน

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

บทละครเรื่อง *แมกเบท* ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ เป็นต้นแบบในการสร้างเรื่อง *เดอะ ทรีเพนนิ โอเปรา* ของ แบริทอลท์ เบรคซท์ และเรื่อง *แมกเบิร์ด* ของ บาร์บารา การ์สัน ซึ่งเป็นวรรณกรรมล้อเลียนแต่บทละครทั้งสองเรื่องมีแนวคิดและแนวทางการนำเสนอที่แตกต่างกัน

1.5 ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและนำเสนอผลงาน โดยเริ่มจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งของไทยและต่างประเทศ ทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลขั้นต้นและข้อมูลทุติยภูมิซึ่งผ่านการวิเคราะห์โดยนักวิชาการ ที่ได้บุกเบิกมาก่อนหน้านี้จากแหล่งข้อมูลห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ และ สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระและวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ หอสมุดปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หอสมุดสถาบันเกอเธ่ หอสมุดโครงการวิจัย "การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย" ฯลฯ

นอกจากนั้น มีข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้รับคำแนะนำจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. เจตนา นาควัชระในการสำเนาจากหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยเบอร์ลินเสรี (Free University of Berlin) ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และมีข้อมูลเอกสารบางส่วนที่รองศาสตราจารย์ ดร. พรสวรรค์ วัฒนางกูร ได้ให้ความอนุเคราะห์เมื่อครั้งที่เดินทางไปต่างประเทศ ข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากการติดต่อนักวิชาการชาวต่างประเทศในประเทศไทยและต่างประเทศที่ให้ความอนุเคราะห์ ข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากการสืบค้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่อาจไม่พบจากห้องสมุดในประเทศไทย

เมื่อรวบรวมข้อมูลเอกสารแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารทั้งหมด โดยนำมาจัดระบบข้อมูล และดำเนินการสรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และดำเนินการเขียนวิทยานิพนธ์จากข้อมูลที่รวบรวมได้ หนึ่ง สำหรับบทละคร *เดอะ ทริเพนนิ โอเปรา* ซึ่งต้นฉบับเป็นภาษาเยอรมันนั้น ผู้วิจัยได้เทียบตัวบทที่ตัดตอนมาอ้างอิง โดยมีฉบับแปลภาษาอังกฤษเทียบเคียงเพื่อที่บุคคลทั่วไปจะสามารถเข้าใจได้

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาบทละคร *แมกเบท* ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ ในฐานะที่เป็นงานต้นแบบ ซึ่งคาดว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างงานของแบร์ทอลท์ เบรคชท์ในบทละคร *เดอะ ทริเพนนิ โอเปรา* และงานสร้างสรรค์ของ บาร์บารา การ์สัน ในบทละคร *แมกเบิร์ต* ทั้งในด้านของเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่ข้อสรุปถึงอิทธิพลที่วรรณกรรมต้นแบบเรื่องหนึ่งมีต่อวรรณกรรมล้อเลียน แต่วรรณกรรมล้อเลียนที่ได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมต้นแบบเรื่องเดียวกันอาจมีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การวิจัยครั้งนี้ยังสามารถเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมล้อเลียนเรื่องอื่นๆ ต่อไป ทั้งในส่วนของวรรณกรรมล้อเลียนของไทย และวรรณกรรมล้อเลียนของต่างประเทศ อันรวมไปถึงการศึกษาวรรณกรรมล้อเลียนซึ่งได้รับอิทธิพลข้ามชาติ ข้ามภาษา และข้ามวัฒนธรรม

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

บทละคร *เดอะ ทรีเพนนี โอเปรา* ซึ่งมีต้นฉบับภาษาเยอรมัน ผู้วิจัยเปรียบเทียบต้นฉบับภาษาเยอรมันกับฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษของจอห์น วิลเล็ทท์ (John Willet) และราล์ฟ มานไฮม์ (Ralph Manheim) ซึ่งตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เมทวีน (Methuen) ปี ค.ศ. 1995

ในการยกตัวอย่างจากตัวบทเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะระบุชื่อ ตามด้วยเลขโรมันแทนองก์ และเลขอารบิกแทนฉาก และเลขหน้าไว้ท้ายข้อความในวงเล็บ เช่น (*The Threepenny Opera*, IV, 4. 32.)

การถ่ายเสียงภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยทั่วไป ผู้วิจัยยึดถือตามหลักเกณฑ์การถ่ายเสียงของราชบัณฑิต ยกเว้นคำที่เป็นที่นิยมใช้กันมากแล้ว เช่น ชื่อประธานาธิบดีจอห์นสัน ส่วนการถ่ายเสียงภาษาเยอรมัน ผู้วิจัยจำเป็นต้องยึดตามหลักเกณฑ์การถ่ายเสียงตามต้นฉบับภาษาเยอรมันให้ใกล้เคียงมากที่สุดโดยกำหนดตารางเทียบอักษรไทย-เยอรมัน เพื่อใช้ในการเทียบเสียงพยัญชนะเยอรมันกับไทยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ตารางเทียบอักษรเยอรมัน -ไทย¹⁹

อักษรเยอรมัน		อักษรไทย
ตัวพิมพ์ใหญ่	ตัวพิมพ์เล็ก	
A	a	สระ -อะ, -อา
B	b	บ
C	c	ช
D	d	ด
E	e	สระ -เอ
F	f	ฟ
G	g	ก
H	h	ฮ

¹⁹ สรุปความจาก "บทที่ 4 สัทอักษร," ใน พรสวรรค์ วัฒนางกูร, *การออกเสียงภาษาเยอรมัน (Deutsche Phonetik)* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 35-49.

I	i	สระ -อี
J	j	ย
K	k	ค
L	l	ล
M	m	ม
N	n	น
O	o	สระ -โ
P	p	พ
Q	q	คว
R	r	ร
S	s	ส
T	t	ต, ท
U	u	สระ-อู
V	v	ฟ
W	w	ว
X	x	ช
Y	y	สระ -อี, -อี
Z	z	ทส, ทซ

อนึ่ง มีตัวอักษรบางตัวที่ผู้วิจัยเน้นในตารางข้างต้นเป็นสระซึ่งสามารถดูเพิ่มเติมได้ในตาราง
เทียบสระไทย-เยอรมัน เพื่อเทียบการถ่ายเสียงสระเดี่ยวและสระผสมจากเยอรมันเป็นไทย ดังตาราง
ข้างทำยนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางสระเยอรมัน-ไทย²⁰

สระเยอรมัน	สระไทย
a	สระ -อะ, -อา
aa	สระ -อา
ä (ae), e, ee	สระ -เอะ, -เอ
au	สระ -เอา
e	สระ -เออะ
ei, ay, ey	สระ -ไอ
eu, äu	สระ -ออ + เสียง ย
i	สระ -อี
ie	สระ -อี
o	สระ -โอะ, -เอาะ
o, oo	สระ -โอ
ö (oe)	สระ -เออ
u	สระ -อุ, -อู
ü (ue), y	สระ -อี, -อีอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.